

Хомишак Оксана Богданівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри порівняльної педагогіки
та методики викладання іноземних мов,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, Україна

ORCID ID: 0000-0003-3909-7439

khomyshak@ukr.net

ВИКЛАДАЦЬКИЙ БЛОГ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. В статті обґрунтовано актуальність використання викладацького блогу як сучасного засобу удосконалення освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) в епідеміологічних умовах дистанційного навчання. На основі власного блогу викладача проаналізовано педагогічний досвід його використання у формуванні професійно-методичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Здійснено спробу дефініціювати поняття «професійно-методична компетентність учителя іноземної мови». Проілюстровано можливості блогу викладача у професійно-методичному становленні майбутніх учителів англійської та французької мов під час вивчення фахових дисциплін («Шкільний курс основної (другої) іноземної мови та методика її навчання», «Методика навчання іноземної мови у закладах середньої освіти», «Нові підходи у навчанні англійської мови у початковій школі», «Методика застосування комп'ютерних технологій у навчанні іноземних мов»). Проаналізовано практику використання викладацького блогу, зокрема кожної тематичної рубрики, у формуванні професійно-методичної компетентності студентів-філологів. На основі опитування і анкетування студентів встановлено, що викладацький блог як сучасний інструмент навчання покликаний забезпечити вмотивованість, доступність, відкритість, структурованість та систематизованість професійно орієнтованої інформації. Доведено, що нормативні документи, корисні посилання, іншомовні інформаційні освітні ресурси, навчально-методичні матеріали, відеотека, описи дисциплін, програми, літературні джерела та чинні підручники, уміщені у блозі, мають неабиякий освітній потенціал у фаховому становленні майбутніх учителів іноземних мов. Узагальнено, що блог викладача слугує інформаційним освітнім ресурсом, електронним портфоліо науково-педагогічного працівника, а також його персональним освітнім середовищем, позитивно впливаючи на формування професійно-методичної компетентності студентів-філологів. Результати дослідження доводять, що блог викладача сприяє автономізації, індивідуалізації та інтенсифікації

навчання, а також забезпечує можливість асинхронної взаємодії викладача і студента, будучи віртуальним простором для методичної творчості обох суб'єктів освітнього процесу.

Ключові слова: викладацький блог; цифрові технології; професійно-методична компетентність; майбутні учителі іноземних мов; технології дистанційного навчання.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Система вищої освіти перманентно трансформується унаслідок політичних, економічних і соціальних чинників. Однак суттєві зміни відбулися у сфері освіти в Україні у березні 2020 року, коли було введено карантинні обмеження та соціальне дистанціювання у зв'язку з пандемією COVID-19. Тож цифровізація усіх ланок освіти – це не лише тренд або один із викликів сучасності, а неминуча реальність в нових епідеміологічних умовах.

Початок 2020/2021 навчального року детермінував нові стратегії розвитку вищої освіти, потребу забезпечення якості дистанційної форми навчання, підвищення вимог до науково-педагогічних працівників, зокрема їх потенціалу, мобільності та готовності до самоосвіти тощо. Утім варто зазначити, що на законодавчому рівні дистанційне навчання прирівнюється до денної та заочної форм освіти, починаючи ще з 2013 року, про що свідчить наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» зі змінами до нього згідно з наказами № 660 від 01.06.2013 р. та № 761 від 14.08.2015 р. На практиці імплементація цієї ініціативи та остаточне упровадження дистанційної форми в освітній процес ЗВО відбулися на початку 2020 року із запровадженням карантину. Водночас було опубліковано «Рекомендації щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої та вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій» (лист МОН України № 1/9-249 від 14.05.2020 р.) [1]. Проте спостереження і вивчення досвіду організації освітнього процесу в різних ЗВО за допомогою сервісів Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom, LAMS Moodle, Office 365, Google Hangouts, Skype доводять, що дистанційне навчання відбувається хаотично до певної міри та з помітними технічними, технологічними та методичними труднощами.

Сучасний викладач ЗВО часто зустрічається з викликами, які зумовлені низкою суперечностей:

- потреба виконувати освітню діяльність у дистанційному режимі та здатність використовувати задля цього цифрові технології;
- великий потенціал цифрових технологій та недостатній рівень матеріально-технічного та/або методичного забезпечення у ЗВО.

Задля розв'язання окресленої проблеми нагальною потребою сьогодення є пошук ефективних способів використання цифрових технологій у викладацькій діяльності, нових засобів і форм організації дистанційного навчання з урахуванням як суб'єктивних, так і об'єктивних труднощів.

Згідно з Законом України «Про вищу освіту» та «Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки» головною метою підготовки фахівців у ЗВО є здобуття високого рівня професійних і загальних компетентностей. Особлива увага акцентується на підвищенні вимог до фахової підготовки студентів у ЗВО педагогічного профілю, а саме методичного складника, про що свідчить оновлена нормативна база (Концепція Нової української школи, Державний стандарт початкової загальної освіти та професійний стандарт учителя початкових класів і закладу загальної середньої освіти). Відтак підвищення вимог до рівня професійно-методичної підготовки учителів зумовлює удосконалення методик викладання фахових дисциплін «...зі зміною фокусу з викладання, передачі (транслявання) знань на активну участь студента...», трансформування функцій викладача у створення середовища для навчання та керування, що передбачає перманентний професійний розвиток науково-педагогічного працівника здебільшого у процесі змішаного навчання та із застосуванням цифрових технологій [2, с. 31].

Аналіз останніх досліджень. Упродовж останнього десятиліття питання цифрових технологій, формування і розвитку цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу у закладах освіти усіх рівнів знаходяться у центрі уваги сучасних науковців. Концептуальні засади, теорія та методологія використання цифрових технологій у галузі освіти досліджуються у працях таких науковців, як В. Биков [3], Р. Гуревич [4], М. Жалдак [5], В. Кухаренко [6], Н. Морзе [7], О. Спірін [8] та ін. Сьогодні значна увага вчених зосереджується на дослідженні актуальних питань інформатизації іншомовної освіти, розв'язанні проблем ефективного використання віртуального простору та сучасних інструментів навчання задля модернізації освітнього процесу. Зокрема наукові праці Є. Полат, М. Кадемії, Л. Морської, С. Титової, О. Шестоपालюк розкривають концептуальні дидактичні засади використання інформаційних технологій у гуманітарній галузі. Сучасні закордонні наукові розвідки (Н. Гоклі (2018) [9], Л. Д. Камгі-Штайн (2020) [10], Ш. Озава (2019) [11], П. Шарма (2010) [12], Р. Ших (2010) [13], К. Віттакер (2013) [14]) презентують лінгвометодичні особливості змішаного навчання англійської мови. Теоретичні аспекти формування іншомовної комунікативної компетентності за допомогою блогів досліджують закордонні вчені (Дж. Блох, Т. Вільямс, А. Девіс, А. Джонсон, А. Кемпбелл, В. Річардсон, Р. Ферді). У працях М. Євстигнєєва, О. Жовнич, А. Синявської, П. Сисоєва, Т. Павельєвої, Л. Раїцької вивчаються проблеми іншомовної підготовки студентів з використанням блог-активностей на заняттях. Дослідження О. Бігич, Г. Драненко, А. Філатової, В. Черниш розкривають методичний потенціал блогу викладача у іншомовному освітньому процесі у ЗВО. У роботах Ж. Єрмолаєвої, С. Лабудько та А. Приходько акцентовано увагу на структурі блогу вчителя-предметника. Питання формування професійно-методичної компетентності учителя іноземних мов розкрито у дослідженнях В. Безлюдної, О. Бігич, Н. Бориско, Н. Гальскової, О. Котенко, Н. Майер, С. Ніколаєвої, О. Рогульської, Е. Соловової, О. Тарнопольського та ін. Методичні аспекти використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов окреслені у найостанніших публікаціях вітчизняних науковців (С. Данилюк (2012) [15], Л. Гаврілова (2017) [16], О. Іванова (2017) [17], Н. Майер (2018) [18], Т. Коваль (2018) [19], С. Ніколаєва (2019) [20], Л. Фамілярська (2012) [21] та ін.). Однак проблема використання блогу викладача у професійно-методичній підготовці майбутніх учителів іноземних мов залишається недостатньо вивченою у сучасних наукових студіях.

Метою нашого дослідження є описати можливості викладацького блогу як сучасного інструменту формування професійно-методичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у педагогічному ЗВО, а також окреслити переваги використання блогу викладача в освітньому процесі.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукова розвідка здійснена з використанням теоретичних і емпіричних методів: вивчення кращого педагогічного досвіду та літературних джерел з педагогіки, лінгводидактики, електронної лінгвометодики; аналіз і синтез наукових положень та навчально-методичних напрацювань у напрямі цифровізації вищої іншомовної освіти; опитування і анкетування майбутніх учителів іноземних мов щодо використання блогу викладача в освітньому процесі; узагальнення власного педагогічного досвіду удосконалення процесу формування професійно-методичної компетентності студентів-філологів за допомогою викладацького блогу; інтерпретація результатів дослідження.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

XXI століття – епоха стрімкого розвитку науки та техніки. Якщо винахід книги вимірюється тисячоліттям, рахівниці – століттям, комп'ютера – двадцятиліттям, Інтернету – десятиліттям, то поява сенсорної техніки – п'ятиліттям. В умовах сьогодення діджиталізація

та інформатизація зумовлюють фасилітацію життєдіяльності усіх сфер людства, оскільки цифрові технології дають можливість не тільки зберігати, презентувати та розповсюджувати великі обсяги найрізноманітнішої інформації без будь-якого обмеження у просторі та часі, а також сприяють підвищенню рівня освіти та самоосвіти [22, с. 79].

У зв'язку з цим у сучасній системі вищої освіти спостерігаються суттєво якісні зміни, а цифрові технології слугують новою площиною для розвитку різних форм навчання (наприклад, змішаної та дистанційної) на основі використання як комп'ютерної мережі, так і техніки.

У контексті демократизації та гуманізації освітнього процесу, його персоналізації та інтерактивізації значно змінюється роль і позиція викладача в освіті, що набуває рис студентоцентричності, на відміну від класичної моделі, побудованої на авторитарній системі синхронного управління студентською аудиторією.

Сучасні технічні гаджети (мобільні пристрої, портативні комп'ютери) складають невід'ємну частину особистого життя студента та забезпечують великі можливості трансформування віртуального середовища у професійно корисне перебування у мережі.

У галузі вищої іншомовної освіти *Computer-Assisted Language Learning (CALL)* не є новим напрямом у освітньому процесі, оскільки більшість викладачів використовують комп'ютер під час викладання іноземних мов у ЗВО до певної міри (слухання аудіозаписів, перегляд відео, набір текстів та роздавального матеріалу, контрольних робіт, тестів тощо). Упродовж останніх десятиліть технічний прогрес забезпечив педагогів універсальним ресурсом – Інтернетом, що сприяє спілкуванню і навчанню без обмеження в часі та просторі. Сьогодні Інтернет – це не тільки транслятор знань для студента, а й викладача, який не є вже єдиним носієм і власником інформації, оскільки вона є загальнодоступною. Завданням сучасного педагога у ЗВО залишається адаптація віртуального простору до практичної, освітньої, виховної, розвивальної та професійно орієнтованої цілей процесу навчання задля його модернізації [22, с. 79].

Однією з нових технологій є блог. Як демонструє практика, блоги часто використовуються в учительській професійній діяльності, про що свідчать результати пошуку у сервісі Google, оскільки на запит блогу учителя англійської мови відображається близько 3050000 знайдених системою веб-сторінок. Натомість результатом пошуку блогу викладача англійської мови є 493000 висвітлених одиниць. Очевидно, що блогосфера не така популярна у професійній діяльності викладача ЗВО. З огляду на це предметом нашого дослідження є блог викладача як сучасний інструмент формування професійно-методичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

Уперше термін «блог» було введено Дж. Баржером у 1999 році. На початку XXI століття блоги як сервіси для спілкування та обміну інформацією набули великої популярності серед користувачів Інтернету. Блог (з англійської мови *blog, weblog*) – це онлайн щоденник, основною опцією якого є регулярне додавання записів, що містять тексти, зображення або мультимедіа. Це веб-сайт журнального типу, який дозволяє обмеженому колу користувачів (найчастіше це одна особа) розміщувати свої дописи і надає читачам можливість коментувати кожне повідомлення [23, с. 7].

Серед різноманітних класифікацій навчальних блогів, відображених у наукових розвідках, виділяють такі критерії:

– за автором (авторами):

особистий (викладацький, студентський, авторський) блог – ведеться однією особою (як правило – його власником);

«примарний» блог ведеться від імені чужої особи, невизначеною персоною;

колективний або соціальний блог;

груповий (корпоративний, колективний, учнівський, студентський, клубний);

громадський (відкритий);

рекламний або піарблог;

–за наявністю та видом мультимедіа: *текстовий блог* – блог, основним контентом якого є тексти; *фотоблог* – блог, основним контентом якого є фотографії; *музичний блог* – блог, основним контентом якого є музичні файли; *подкаст і блогкастинг* – блог, основний контент якого створюється та викладається у вигляді MP3-файлів; *відеоблог* – блог, основним контентом якого є відеофайли;

–за темою: політичні, побутові, туристичні, освітні, мистецькі, музичні, інформаційно аналітичні, спортивні;

–за наданням права брати участь у дискусіях і публікувати повідомлення і коментарі – відкриті, закриті;

–за особливостями контенту – *контентний блог* – блог, який публікує первісний авторський контент; *мікроблог* – блог, дописами в якому є короткі щоденні новини з власного життя користувачів; *моніторинговий блог* – блог, основним контентом якого є відкоментовані повідомлення; *сплог* – спам-блог [23, с. 10 – 11; 24, с. 30].

Згідно з Аароном Кембеллом, у практиці іншомовного навчання виділяють три типи блогів: блог викладача, блог студента та блог класу.

Блог викладача (*The tutor blog*) ведеться викладачем одноосібно, відображаючи у контенті програму та інформацію дисципліни, домашні завдання тощо. Такий блог може містити особисті відомості про педагога. У блозі викладача коментування постів студентами є обмежене.

Блог студента (*The learner blog*) передбачає створення індивідуального віртуального простору кожним студентом, що заохочує до публікацій, онлайн спілкування та взаємодії з викладачем та одногрупниками.

Блог класу (*The class blog*) є спільним віртуальним середовищем викладача і студентів, утвореним унаслідок колаборації усіх учасників освітнього процесу для онлайн спілкування, практики писемного мовлення та розширення позааудиторної роботи [25].

Теоретичний аналіз досліджень П. Сисоева та А. Філатової, присвячених вивченню дидактичних особливостей блогів у іншомовному освітньому процесі, дає підстави виокремити їх найхарактерніші властивості, а саме: публічність, лінійність, авторство та модерація, інтерактивність, ефективність організації віртуального простору, мультимедійність, простота використання та безпека [26; 27].

За С. Лабудько блог покликаний виконувати такі основні функції: дидактичну, загальнокультурну, інформаційно-комунікаційну, науково-методичну, психологічну та соціальну [28, с. 9].

У нашому дослідженні ми акцентуємо увагу на блозі викладача, оскільки у 2017 році було створено такий під назвою «Віртуальна методична майстерня», що уможливило використання цієї технології на практиці, зокрема у професійно-методичній підготовці майбутніх учителів іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

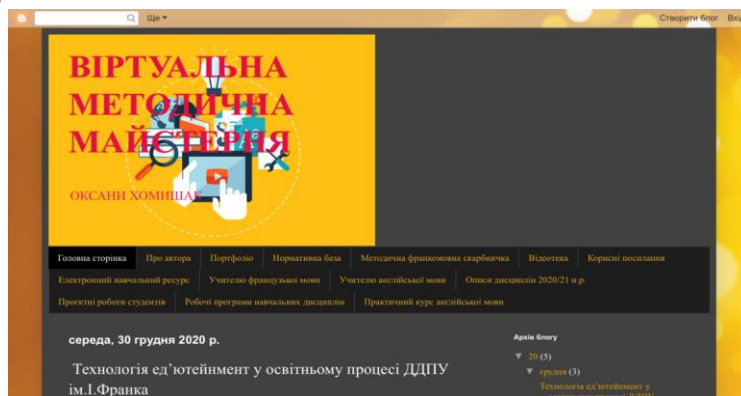

Рис. 1. Зразок головної сторінки блогу викладача Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Блог створено на платформі Blogger і отримано його адресу в домені: <https://oxanakhomyshak.blogspot.com>. З цього часу викладацький блог ведеться і підтримується автором одноосібно. Головною метою блогу викладача є формування професійно-методичної компетентності майбутніх учителів англійської та французької мов із використанням віртуального простору задля досягнення професійно орієнтованих освітніх цілей.

Зазначимо, що професійно-методична підготовка вчителя іноземної мови передбачає формування професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності, яка складається з лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної. Чільне місце у підготовці вчителя займає професійно-методична компетентність. Деякі аспекти професійно-методичної компетентності вчителя іноземних мов досліджено у працях В. Безлюдної, О. Бігич, Н. Бориско, Л. Калініної, О. Кміть, О. Котенко, Н. Майєр, С. Ніколаєвої, О. Рогульської, І. Самойлюкевич, О. Тарнопольського та ін. Ґрунтовне визначення методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи представлено у дослідженнях О. Бігич, яка трактує це поняття як «... сукупність його (вчителя – *автор*) методичних знань, навичок і вмінь та індивідних, суб'єктних та особистісних, якостей, яка функціонує як здатність проектувати, адаптувати, організовувати, вмотивувати, досліджувати і контролювати навчання, освіту, виховання і розвиток молодших школярів засобами іноземної мови...» [29, с. 12 – 13]. У нашій розвідці використовуємо поняття «професійно-методична компетентність учителя іноземної мови», визначаючи його як *здатність учителя ефективно та творчо реалізовувати іншомовну професійно-методичну (освітню, виховну, розвивальну, комунікативну, гностичну, конструктивно-планувальну та організаційну) діяльність на основі набутих методичних знань і сформованих відповідних навичок і умінь, які можуть вдосконалюватися*. Враховуючи предмет нашого дослідження, констатуємо відсутність наукових розвідок, які б цілісно та системно окреслювали методику використання викладацького блогу під час вивчення фахових дисциплін, зокрема методичного характеру.

З огляду на наявність позитивного досвіду використання блогу викладача як сучасного засобу навчання студентів-філологів вважаємо, що блог може слугувати інформаційним освітнім ресурсом, який покликаний розв'язати низку професійно орієнтованих завдань задля досягнення відповідних цілей і удосконалити процес професійно-методичного становлення майбутніх учителів іноземних мов під час вивчення таких дисциплін, як «Шкільний курс основної (другої) іноземної мови та методика її навчання», «Методика навчання іноземної мови у закладах середньої освіти», «Нові підходи у навчанні англійської мови у початковій школі», «Методика застосування комп'ютерних технологій у навчанні іноземних мов».

З огляду на критерії класифікації блогів, згідно з якими у нашому дослідженні розглядається авторський блог викладача, пропонуються такі рубрики: «Про автора», «Портфоліо», «Нормативна база», «Методична франкомовна скарбничка», «Учителю англійської мови», «Учителю французької мови», «Електронний навчальний ресурс», «Відеотека», «Корисні посилання», «Проектні роботи студентів», «Практичний курс англійської мови», «Описи дисциплін», «Робочі програми» [23; 24; 25]. Варто зауважити, що специфіка викладацького блогу зумовлена освітньою діяльністю викладача відповідно до певної галузі знань та його цільовою аудиторією, що детермінують контентне наповнення і структуру блогу. Тож розглянемо кожен рубрику та її можливості детально.

Знайомство з блогом викладача розпочинається з розділу «Про автора», у якому висвітлено його коротку бібліографічну довідку та головні віхи професійної діяльності.

У наступній секції «Портфоліо» представлено сертифікати як результати самоосвіти викладача, що дають змогу студентам-філологам простежити динаміку його професійного розвитку та запозичити такий досвід для власної професійної діяльності у майбутньому. Тут також подано основні наукові та навчально-методичні праці автора блогу за весь період науково-педагогічної діяльності, що може бути професійно корисним для формування професійно-методичної компетентності студентів під час вивчення методичних дисциплін, а

також для проведення наукових досліджень (написання курсових, кваліфікаційних робіт тощо) у межах відповідної тематики. Таким чином, з одного боку, викладацький блог слугує засобом самопрезентації, а з іншого – взірцем і мотивувальним чинником для професійно-методичного становлення майбутніх учителів іноземних мов, оскільки сприяє їхній самоосвіті та досягненню аналогічних результатів у власній педагогічній діяльності.

Розділ «Нормативна база» забезпечує студентів-філологів відкритим і швидким доступом до нормативної документації у сфері іншомовної освіти, що знаходиться на офіційних українських інформаційних освітніх ресурсах. Безумовно, знайомство з законодавчою базою та знання нормативних документів є першочерговою і невід'ємною складовою частиною вивчення фахових дисциплін для майбутніх учителів іноземних мов.

У рубриці «Корисні посилання» подано низку іншомовних освітніх ресурсів, серед яких виокремлено професійно важливі освітні веб-сайти для учителя англійської та французької мов. Ці ресурси призначені як для методичного аналізу на практичних заняттях, так і для використання у майбутній професійній діяльності студентами-філологами, оскільки запропоновані англійськомовні та франкомовні веб-сайти є автентичними, що сприяє розвитку їх іншомовної комунікативної компетентності та відповідно професійно-методичних вмінь і навичок. Варто зазначити, що пропоновані ресурси можуть слугувати також новою площиною для науково-дослідницьких завдань студентів, зокрема у такому виді робота, як проєктна діяльність. Наприклад, результати одного з таких проєктів на тему «Аналіз франкомовного освітнього ресурсу» представлено у підрозділі блогу «Проєктні роботи студентів» (Рис.2).

Рис. 2. Зразок сторінки викладацького блогу «Проєктні роботи студентів»

У рубриці «Методична франкомовна скарбничка» знаходяться зразки конспекту уроку французької мови, схема аналізу уроку, таблиці типології вправ, зразки аналізу підручників, критерії оцінювання вчителя та його діяльності на уроці та професійно орієнтовані завдання, які мають неабияку цінність у професійно-методичному становленні майбутніх учителів французької мови. Перелічені матеріали систематично та послідовно використовуються для проведення практичних занять зі «Шкільного курсу основної (другої) іноземної мови та методики її навчання» і їх «Методики навчання іноземної мови у ЗСО», а також для самостійної роботи студентів.

Наступна секція блогу адресується учителям англійської мови, а саме студентам, які вивчають «Шкільний курс англійської мови та методику її навчання» та «Нові підходи у навчанні англійської мови у початковій школі». На цій сторінці автор висвітлює тематику практичних занять, опорні конспекти, проблемні питання для дискусій, методичну термінологію, схеми послідовності дій учителя на уроці англійської мови, рольові завдання та методичні рекомендації для укладання тестових завдань тощо. Тут студенти-філологи також можуть знайти професійно орієнтовані завдання для самостійної роботи, ознайомитися і проаналізувати чинні підручники та сучасні відеоуроки, що є цікавим та корисним онлайн

доповненням у практичній підготовці майбутніх учителів до організації та ефективної реалізації англомовного освітнього процесу в початковій школі.

У розділі «Відеотека» автор уміщує відеоматеріал, який активно використовується на практичних заняттях з методики, що дозволяє майбутнім учителям англійської та французької мов вивчати кращий педагогічний досвід практикуючих учителів іноземних мов і на основі цього моделювати власну педагогічну діяльність, удосконалювати методичну майстерність та обирати свій стиль. Викладач, як правило, пропонує студентам перегляд відеоуроків перед проведенням професійно орієнтованих рольових ігор у аудиторії.

У цій рубриці є також відеоінструкції щодо застосування різних цифрових інструментів (наприклад, Didapages, HotPotatoes) у роботі вчителя іноземних мов, які використовуються під час вивчення дисципліни «Методика застосування комп'ютерних технологій у навчанні іноземних мов» та інших методичних дисциплін, оскільки це є позитивним та перспективним досвідом для студентів-філологів, що дає змогу формувати, розвивати та оцінювати іншомовну комунікативну компетенцію учнів на уроці за допомогою цифрових технологій.

У розділі «Учителю французької мови» автор подає тематику практичних занять зі «Шкільного курсу основної (другої) іноземної мови та методики її навчання», проблемні питання для дискусії, завдання для самостійної роботи, навчально-дослідницькі та практичні завдання, основну термінологію та літературу до кожної теми. Указаний матеріал є методично виправданим для підготовки та проведення практичних занять, а також для організації самостійної роботи студентів із зазначеної дисципліни для формування відповідних професійно-методичних умінь і навичок.

Рубрика «Електронний навчальний ресурс» також адресується майбутнім учителям французької мови, які вивчають «Методику навчання іноземної мови у ЗСО». Тут студенти-філологи можуть ознайомитися із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», що є першоджерелом, а також знайти сучасні актуальні підручники з методики навчання французької мови у школі, адресовані магістрантам.

Секція «Проектні роботи студентів» уміщує результати найкращих проєктів, які виконуються майбутніми учителями іноземних мов під час вивчення дисциплін викладача і передбачають використання цифрових технологій. Презентація таких робіт, як «Інтерактивний урок англійської / французької мови», «Електронний урок з англійської мови», «Електронний посібник з англійської/французької мови для учнів початкової школи», «Аналіз франкомовного освітнього ресурсу», є новим креативним досвідом для читачів блогу, який можна творчо використати у власній педагогічній діяльності.

Наступні розділи «Описи дисциплін» та «Робочі програми» покликані допомогти майбутнім учителям англійської та французької мов під час підготовки до занять викладача, оскільки висвітлюють мету, зміст і структуру кожної дисципліни, методи навчання, контролю та оцінювання навчальних досягнень, очікувані результати та літературу.

Рубрика «Практичний курс англійської мови» співзвучна з назвою дисципліни, тому покликана допомогти студентам-філологам у вдосконаленні англійської граматики та соціолінгвістичних знань, оскільки базовий підручник Speak Out не вміщує достатньої кількості завдань для тренування граматичних явищ і розвитку соціолінгвістичної компетентності зокрема.

Разом з тим, блог викладача функціонує як онлайн щоденник, тому у стрічці публікацій дописи розташовуються у хронологічній послідовності та відображають різні аспекти його науково-педагогічної діяльності. Наприклад, у блозі висвітлено профорієнтаційну роботу, здійснену спільно зі студентами серед учнівської молоді за допомогою проєктної діяльності (створення відеоролика та інформаційних буклетів про навчально-науковий інститут іноземних мов) або проведення професійно орієнтованого веб-квесту у школі.

Серед подій, висвітлених у блозі, описано також «Методичний ярмарок», що відбувся у 2018 році, під час якого студенти-магістранти спеціальності «Початкова освіта» спеціалізації «Англійська мова» презентували творчі методичні доробки (лепбуки, постери, рекламні

флаєри, туристичні путівники, розробки етапів роботи з мультимедійним пісенним матеріалом, власні аудіо та відеоподкасти). Зазначено, що відкритий захід залучив студентів до благодійності, оскільки було зібрано кошти колишньому студенту факультету на лікування. Таким чином, читачі блогу можуть ознайомитися з виховною роботою викладача, проведеною у позааудиторний час.

Без сумніву, більшість дописів у блозі викладача стосуються його освітньої діяльності та проблем організації іншомовного освітнього процесу. Зокрема, досить часто автор публікує актуальні новини у методиці навчання англійської мови. Поміж них виділимо такі: алгоритм створення лепбуку, особливості використання MyEnglishLab як онлайн додатку до паперових підручників видавництва Pearson, інструменти для створення електронних посібників, приклади студентських блогів як е-портфолію під час педагогічної практики, відеоінформація щодо оновлення програм з англійської мови, презентації нових посібників викладача тощо. Варто зауважити, що ці публікації є своєчасними, оскільки згідно з статистикою відвідування сторінок блогу саме ці дописи мають найвищий рейтинг.

У блозі автор ділиться власним досвідом методики проведення занять з різних дисциплін, які викладає за допомогою сучасних технологій (наприклад, змішаної методики, майстер-класу, технологій «перевернутий клас» та ед'ютейнмент). Таким чином, ознайомлення і вивчення педагогічного досвіду викладача у блозі покликане слугувати взірцем для наслідування для майбутніх учителів іноземних мов задля формування їхньої професійно-методичної компетентності.

У процесі дослідження було опитано та проведено анкетування майбутніх учителів англійської (32 особи) та французької (17 осіб) мов у 2020 році, які здобувають освітньо-професійні ступені бакалавра та магістра у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка.

Респондентам було запропоновано такі запитання: 1) як часто Ваші викладачі використовують власні блоги для досягнення освітніх цілей на заняттях із фахових дисциплін? 2) як Ви можете описати Ваш досвід використання блогу викладача? 3) вкажіть переваги використання блогу викладача? 4) які були труднощі у користуванні блогом викладача? 5) які Ваші побажання та коментарі до блогу викладача?

На основі аналізу відповідей студентів з'ясовано, що викладачі-філологи нечасто використовують блоги під час занять із фахових дисциплін, оскільки це підтверджують відповіді 95 % опитаних майбутніх учителів англійської мови та 96% учителів французької мови (Рис. 3). 4% англomовних філологів та 2% франкомовних педагогів вказують на систематичне застосування викладацьких блогів на заняттях. Натомість 1% респондентів першої групи та 2 % опитаних другої групи акцентують, що такий інструмент використовується викладачем уперше.

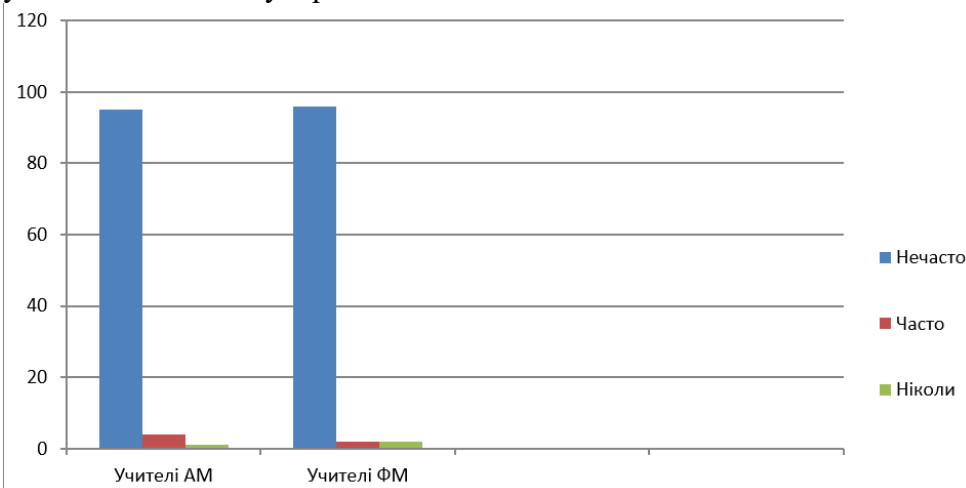

Рис. 3. Як часто Ваші викладачі використовують власні блоги для досягнення освітніх цілей на заняттях із фахових дисциплін?

Однак абсолютна більшість респондентів (99% учителів англійської мови та 88% учителів французької мови) зазначають, що досвід використання блогу викладача у процесі формування професійно-методичної компетентності є позитивним. 1 % опитаних першої групи та 2% студентів другої групи вважають цей досвід нейтральним, натомість жоден з майбутніх філологів не відгукується негативно про такий загалом (Рис. 4).

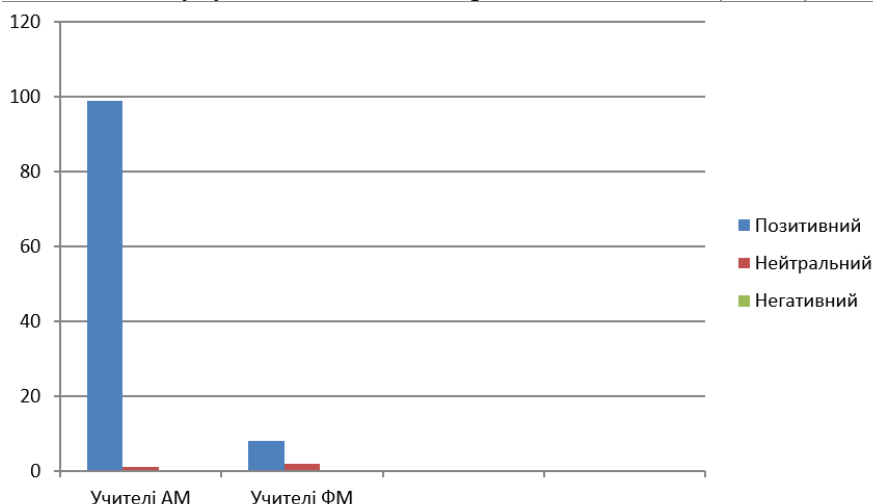

Рис. 4 Як Ви можете описати Ваш досвід використання блогу викладача?

За результатами дослідження майбутні учителі англійської мови виокремлюють такі переваги блогу за пріоритетністю : відритий і швидкий доступ до професійно корисної інформації (91%); простота у користуванні та зберіганні професійно корисної інформації (87%); можливість працювати автономно та у власному темпі (79%); обізнаність з навчальним процесом та можливість рефлексії вивченого матеріалу (68%); можливість розміщувати текстову, мультимедійну, відеоінформацію у віртуальному просторі (57%) (Рис. 5).

Натомість учителі французької мови (89%) вказують на першочергову можливість працювати автономно та у власному темпі. 88% опитаних акцентують на обізнаності з навчальним процесом і здатності до рефлексії вивченого матеріалу за допомогою блогу викладача. 77% респондентів цієї групи підкреслюють відкритий і швидкий доступ до професійно корисної інформації. На можливість розміщувати текстову, мультимедійну, відеоінформацію у віртуальному просторі вказують 75% студентів, які вивчають французьку мову. 62% майбутніх франкомовних учителів виділяють простоту у користуванні та зберіганні професійно корисної інформації. (Рис. 5).

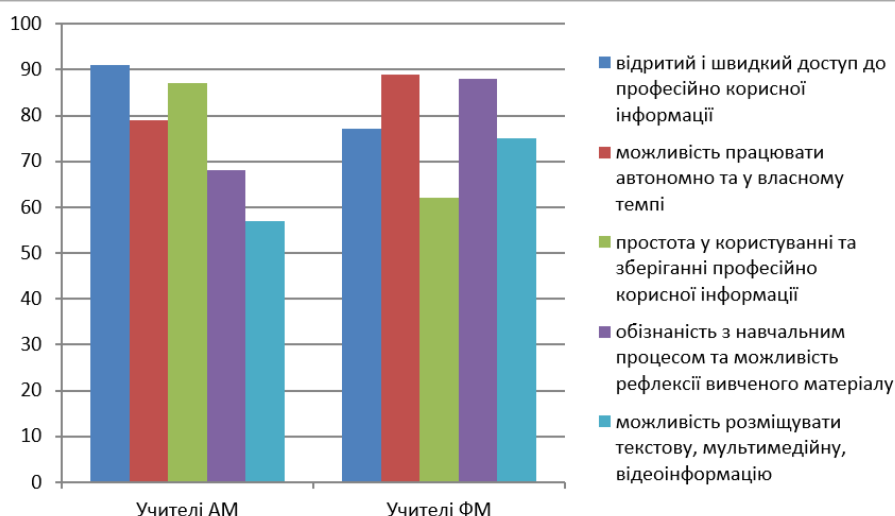

Рис.5 Які є переваги використання блогу викладача?

Згідно з наступним питанням щодо труднощів у користуванні блогом викладача найтипівішими недоліками виявилися: інтернет-зв'язок та технічні труднощі, про що вказують 95% майбутніх учителів англійської мови, а також 93% учителів французької мови; відсутність досвіду роботи з блог-технологіями (89% опитаних першої групи та 97 % респондентів другої групи); несформованість цифрової компетентності присутня у 67% студентів спеціалізації «Англійська мова» та 79% франкомовних філологів. З'ясувалося, що лише 5% і 3% серед опитаних у двох групах потребували великої кількості часу для роботи з блогом (Рис. 6).

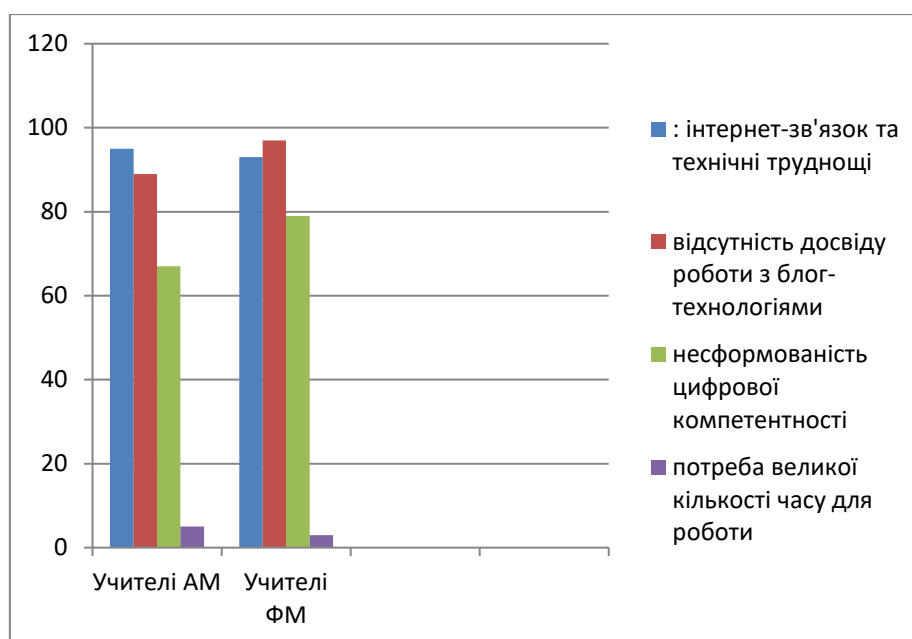

Рис. 6. Які були труднощі у користуванні блогом викладача?

Відповіді на останнє запитання анкети, яке передбачає розгорнутий коментар або побажання автору блогу демонструють неабияку зацікавленість студентів новим інструментом навчання, оскільки абсолютна більшість респондентів з обох груп бажають розвитку та процвітання пропонованому освітньому середовищу, відзначаючи гармонійне поєднання зовнішнього оформлення та тематичного контенту. Майбутні учителі французької мови особливо позитивно відгукуються про блог, оскільки, як відомо, професійно корисної інформації, адресованої безпосередньо франкомовним педагогам-філологам, не зовсім достатньо навіть у мережі Інтернет. Без сумніву, респонденти висловлюють зауваження та критичні думки щодо якомога частішого використання блогу на заняттях, доповнення посиланнями та відео деяких сторінок та дописів у стрічці новин. Варто зауважити позитивний момент, що студенти критично оцінюють та коментують блог викладача під час анкетування, оскільки згідно з статистикою коментарі у самому блозі відсутні, що свідчить про несформованість культури спілкування з викладачем та соціальної взаємодії у блогах. Однак комунікаційні можливості викладацького блогу розвиваються за допомогою віртуальної комунікації на фейсбуківій сторінці викладача (<https://m.facebook.com/oxana.khomyshak?ref=bookmarks>), що сприяє популяризації блогу у соціальній мережі та забезпечує коментування, реагування та поширення професійно корисної інформації між студентами у спільноті з можливістю пошуку та сортування дописів викладача за хештегами тощо. Відтак ця мережа слугує віртуальною платформою для професійної комунікації та онлайн взаємодії майбутніх учителів іноземних мов, що заохочує до формування спільноти відповідно до професійних інтересів.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, аналіз теоретичних досліджень проблеми формування професійно-методичної компетентності вчителя іноземних мов уможливорює визначення поняття «професійно-методична компетентність» як здатність учителя ефективно та творчо реалізовувати іншомовну професійно-методичну (освітню, виховну, розвивальну, комунікативну, гностичну, конструктивно-планувальну та організаційну) діяльність на основі набутих методичних знань і сформованих відповідних навичок і умінь, які можуть вдосконалюватися.

На основі узагальнення досвіду використання викладацького блогу у формуванні професійно-методичної компетентності студентів-філологів підсумуємо, що пропонуваний блог викладача презентує усі види роботи науково-педагогічного працівника (навчально-методичну, наукову, організаційну та виховну), які передбачені індивідуальним планом. Відтак, з одного боку, викладацький блог слугує засобом самопрезентації, а з іншого – взірцем і мотивувальним чинником для професійно-методичного становлення майбутніх учителів іноземних мов, оскільки відображає рівень професійно-методичної компетентності викладача, сприяючи формуванню аналогічної компетентності у майбутніх учителів іноземних мов.

Викладацький блог уможливорює реалізацію дидактичної функції, оскільки допомагає в організації та управлінні навчанням студентів фахових дисциплін в позааудиторний час. За допомогою блогу студенти мають можливість отримувати професійно корисну інформацію у нетрадиційний спосіб. Вони можуть стежити за актуальними методичними новинами та сучасним педагогічним досвідом, що значно збагачує їх інтелект, творчий потенціал та загальнокультурний розвиток. Блог викладача розширює географічні горизонти для професійно орієнтованого спілкування та взаємодії у мережі Інтернет, надаючи посилання на іншомовні інформаційні освітні ресурси, що уможливорює віртуальну взаємодію між майбутніми учителями. У викладацькому блозі також відображені наукові публікації автора та методичний досвід у звітних дописах про проведення сучасних занять, що покликані позитивно впливати на професійне та науково-методичне становлення майбутніх учителів іноземних мов. Викладацький блог функціонує як онлайн платформа для педагогічної творчості викладача і студента, оскільки під час укладання матеріалу для блогу викладач є автором і виконує певну методичну роботу, визначаючи цілі заняття, розробляючи його структуру, створюючи нові види роботи, і що особливо важливо – студент також має можливість реалізувати свій творчий потенціал, виконуючи професійно орієнтовані завдання згідно з інструкціями викладача, які представлено у блозі.

Узагальнюючи результати опитування студентів-філологів, можна констатувати, що використання викладацького блогу в освітньому процесі має суттєві переваги:

- 1) блог слугує інформаційним освітнім ресурсом, забезпечуючи швидкий доступ до структурованих, систематизованих та змістових професійно орієнтованих текстових та мультимедійних матеріалів, які постійно оновлюються і зберігаються у хронологічній послідовності;
- 2) раціональне використання блогу під час практичних занять та самостійної роботи студентів зумовлює професійно корисне перебування у віртуальному просторі, що мотивує та удосконалює процес формування професійно-методичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов.
- 3) блог викладача забезпечує можливість вибору індивідуального темпу роботи та асинхронної взаємодії;
- 4) викладацький блог уміщує додатковий навчальний матеріал і завдання, які співвідносяться зі змістом програм дисциплін викладача, надаючи студентам можливість їх автономного виконання будь-де і будь-коли, що сприяє розвитку самостійності, впливаючи на особистісне та професійно-методичне становлення майбутніх учителів іноземних мов.

Перспективою подальших наукових досліджень вважаємо розробку методики формування цифрової компетентності науково-педагогічних працівників у ЗВО педагогічного профілю, удосконалення способів використання викладацького блогу для розвитку

професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземних мов, а також дослідження методів застосування блог-технологій у сфері іншомовної післядипломної освіти тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Міністерство освіти і науки України (2020, трав. 14). Лист No 1/9-249. Рекомендації щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів фахової перед вищої та вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-potochnogo-semestrovogo-kontrolyu-ta-atestaciyi-zdobuvachiv-osviti-iz-zastosu-vannyam-distancijnih-tehnologij>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [2] Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. [Електронний ресурс]. Доступно <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [3] В. Ю. Биков, «Сучасні завдання інформатизації освіти», Інформаційні технології і засоби навчання, No 1 (15), 2010. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/25>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [4] Р. С. Гуревич, Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко; ред. Гуревича Р. С., Вінниця: «Планер», 2012.
- [5] М. І. Жалдак, «Проблеми інформатизації навчального процесу в середніх і вищих навчальних закладах», Комп'ютер у школі та сім'ї, № 3, с. 8 – 15, 2013.
- [6] В. Кухаренко та ін., Теорія та практика змішаного навчання / В. Кухаренко, С. Березенська, К. Бугайчук, Ред. Харків. Україна: Міськдрук, НТУ «ХПІ», 2016.
- [7] Н. В. Морзе, «Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі», Інформаційні технології і засоби навчання, 2008, N. 2 (6) [Електронний ресурс]. Доступно: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/138/124>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [8] О. М. Спірін, Л. Н. Новицька, Л. А. Лупаренко, «Науково-методичний та координаційний супровід розвитку інформаційного освітньо-наукового простору України», Комп'ютер у школі та сім'ї, № 5, с. 11 – 17, 2015.
- [9] N. Hockly, «Blended Learning», ELT Journal, V. 72 (1), pp. 97–101, 2018. DOI: 10.1093/elt/ccx058.
- [10] L. D. Kamhi-Stein, R.S. Lao, «The Future Is Now: Implementing Mixed-Reality Learning Environments as a Tool for Language Teacher Preparation», Teaching English as a Second Language, V. 24 (3), 2020. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume24/ej95/ej95a1/>
- [11] Sh. Ozawa, «Effects of Japanese University Students Characteristics on the Use of an Online English Course and TOEIC Scores», Computer Assisted Language Instruction Consortium, Vol 36, No 3, pp.225-239, 2019. DOI: 10.1558/cj.36748.
- [12] P. Sharma, «Key Concepts in ELT: Blended learning», ELT Journal, V. 64 (4), pp. 456-458, 2010. DOI: 10.1093/elt/ccq043.
- [13] R. Shih, «Blended learning using video-based blogs: Public speaking for English as a second language students», Australasian Journal of Educational Technology, 26, (6):883-897, 2010. DOI: 10.14742/ajet.1048.
- [14] C. Whittaker, B. Tomlinson, Blended learning in English language teaching: Course Design and Implementation, London, UK: British Council, 2013.
- [15] С. С. Данилюк, «Особливості використання Інтернет-технології «БЛОГ» у процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів», Інформаційні технології і засоби навчання, No 3 (29), 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/682/507>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [16] Л. Гаврілова, О. Ябурова, О. Ішугіна, «Формування професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови початкової школи засобами ІКТ», Інформаційні технології і засоби навчання, Том 60, No 4, 2017. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1760/1223>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [17] O. Ivanova, «THE USE OF E-PORTFOLIO TO DEVELOP ENGLISH LANGUAGE LEARNERS' AUTONOMY AND INDEPENDENCE». Information Technologies and Learning Tools, 60 (4), 155-165, 2017. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1677/1208>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [18] N. Maiier, O. Ustymenko «Modern methods and technologies for developing pre-service foreign language and culture teachers' methodological competence», Advanced education, V. 10, pp.12-20, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: [file:///C:/Users/User/Downloads/novocv_2018_10_4%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/novocv_2018_10_4%20(3).pdf). Дата звернення: Січ., 25, 2021.

- [19] Н. Майєр, Т. Коваль, «Структура і зміст інформаційно-комунікаційного навчального середовища професійної підготовки майбутніх викладачів іноземних мов», Інформаційні технології і засоби навчання, V.63 (1), 2018. [Електронний ресурс]. Доступно :file:///C:/Users/User/Downloads/ITZN_2018_63_1_16.pdf. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [20] S. Nikolayeva, I. Zadorozhna, O. Datskiv, «Development of pre-service English teachers' language skills and learner autonomy via blended learning», Revista Romaneas capentru educatie multidimensional, Vol. 11, Issue 2, pp. 222–239, 2019.
- [21] Л. Л. Фамілярська, Ю. С. Запорожцева, «Блог як середовище неперервного професійного розвитку вчителів англійської», Інформаційні технології і засоби навчання, No 2 (28), 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/643/488>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [22] О. Б. Хомишак, «Удосконалення процесу викладання практичного курсу англійської мови на основі “змішаної” методики», Молодь і ринок, № 7 (102), с. 78 – 81, 2013.
- [23] М. Ю. Кадемія, Використання сервісів соціальних медіа в навчальному процесі ВНЗ: Блоги, Веб-квести, Блог-квести: навчально-методичний посібник (видання 2-е, доповнене) / М. Ю. Кадемія, О. В. Шестоपालюк, В. М. Кобиця, Вінниця : ТОВ «Ландо ЛТД», 2014.
- [24] В. В. Черниш, Інтернет технології у професійній діяльності вчителя: вивчаємо та викладаємо іноземні мови: посібник “Бібліотечка журналу “Іноземні мови”, Вип. 4, К.: Ленвіт, с. 26 – 42, 2011.
- [25] P. Campbell, «Weblogs for Use with ESL Classes», The Internet TESL Journal, Vol. 2, 2003. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html>. Дата звернення: Січ., 25, 2021.
- [26] П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев, Методика обучения иностранному языку с использованием новых информационно-коммуникативных интернет-технологий, Ростов-на-Дону; Москва, 2010.
- [27] А. В. Филатова, Оптимизация преподавания иностранных языков посредством блог-технологий: для студентов языковых специальностей вузов: автореф. дис. ... канд. пед. наук, М., 2009.
- [28] С. П. Лабудько, «Блог як засіб розвитку професійної компетентності вчителів», Комп'ютер у школі та сім'ї, № 6, с. 5 –12, 2013.
- [29] О. Б. Бігич, Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи, Київ: Ленвіт, 2006.

UNIVERSITY TEACHER'S BLOG AS A MODERN TOOL OF FUTURE FOREIGN LANGUAGES TEACHERS' PROFESSIONAL AND METHODOLOGICAL COMPETENCE FORMATION

Khomyshak Oxana Bohdanivna

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Comparative Pedagogy
and Methods of Foreign Languages Teaching Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-3909-7439
khomyshak@ukr.net

Abstract. The problem of the university teacher's blog using in higher educational establishment in the epidemic conditions has been substantiated. A special attention has been paid to the university teacher's blog as a modern tool for teaching improvement. The attempt to define the term “professional and methodological competence of future foreign language teacher” has been done. On the basis of own blog the pedagogical experience of its using in future foreign languages teachers' professional and methodological training in Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University has been described. The possibilities of the university teacher's blog has been illustrated during future English and French teachers learning of such professionally oriented subjects as: School course of first(second) foreign language and methods of its teaching, New approaches to English teaching in primary school, Methods of computer technologies using in foreign languages teaching etc. The practice of blog using has been analysed, particularly of each section in future foreign languages teachers' professional and methodological training. The interviewing and testing of students as for their experience of the university teacher's blog using in training have been done. It has been proved that the university teacher's blog as a modern teaching aid ensures motivation, accessibility, openness, structuration, systematization of professionally oriented information. It has been shown that documents, useful links, foreign web-sites, teaching materials, videos, syllabus, literature and actual textbooks in the blog have a great educational value for future foreign languages teachers' professional and methodological training. It has been generalized that the university teacher's blog can be served as an informational educational resource for students, e-portfolio of the university teacher and his personal educational environment. The results of students' interviewing and testing have shown that the university teacher's blog influences on autonomous, personalized, intensified learning and ensures the possibility of asynchronous interaction between the university teacher and student while being a virtual space for methodical creativity of both.

Keywords: university teacher's blog; digital tools; future foreign languages teachers; professional and methodological competence; distance teaching technologies.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Ministry of Education and Science in Ukraine. Letter No 1/9-249 (2020, May 14). Recommendations on Current and Final Assessment and Attestation of Postsecondary and Higher Education Students via Distance Learning Techniques Usage. [Online]. Available: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-potochnogo-semestrovogo-kontrolyu-ta-atestaciyi-zdobuvachiv-osviti-iz-zastosuvannyam-distancijnih-tehnologij>. Accessed on: Jan. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [2] Strategy of Higher Education Development in Ukraine for 2021-2031. [Online]. Available: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>. Accessed on: Jan. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [3] V. Bykov, «Modern tasks of informatization of education», Information Technologies and Learning Tools, No1 (15), 2010. [Online]. Available: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/25/>. Accessed on: Jan. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [4] R. Hurevych, M. Kademiia, & L. Shevchenko, Information technologies in teaching: innovative approach: navchalnyyposibnyk, Vinnytsia: TOV firma "Planer", 348 p. 2012 (in Ukrainian).
- [5] M. I. Zhaldak, «Problems of educational process informatization in secondary and higher educational institutions». Computer in the school and family, N. 3, pp. 8-15, 2013. (in Ukrainian)
- [6] V. Kukharenko, The Theory and Practice of Blended Education / V. Kuharenko, S. Berezenska, K. Buhaychuk, Ed. Kharkiv, Ukraine: Miskdruk, Kharkiv Politechnical Institute Print, 2016. (in Ukrainian).
- [7] N. V. Morze, «Models of effective information and communication and distant technologies teaching in higher educational institution», 2008, N. 2 (6). [Online]. Available: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/138/124>. (in Ukrainian). Accessed on: January. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [8] O. M. Spirin, T. L. Novytska, L. A. Luparenko, «Guidance and Coordination Support of the Development of Information Educational and Scientific Space of Ukraine», Computer in the school and family, N. 5, pp. 11-15, 2015. (in Ukrainian).
- [9] N. Hockly, «Blended Learning», ELT Journal, V. 72 (1), pp. 97–101, 2018. DOI: 10.1093/elt/ccx058.
- [10] L. D. Kamhi-Stein, R.S. Lao, «The Future Is Now: Implementing Mixed-Reality Learning Environments as a Tool for Language Teacher Preparation», Teaching English as a Second Language, V. 24 (3), 2020. [Online]. Available: <http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume24/ej95/ej95a1/>. Accessed on: Jan. 25. (in English).
- [11] Sh. Ozawa, «Effects of Japanese University Students' Characteristics on the Use of an Online English Course and TOEIC Scores», Computer Assisted Language Instruction Consortium, Vol 36, No 3, pp.225-239, 2019. DOI: 10.1558/cj.36748. (in English).
- [12] P. Sharma, «Key Concepts in ELT: Blended learning», ELT Journal, V. 64 (4), pp. 456-458, 2010. DOI: 10.1093/elt/ccq043. (in English).
- [13] R. Shih, «Blended learning using video-based blogs: Public speaking for English as a second language students», Australasian Journal of Educational Technology, 26, (6):883-897, 2010. DOI: 10.14742/ajet.1048. (in English).
- [14] C. Whittaker, B. Tomlinson, Blended learning in English language teaching: Course Design and Implementation, London, UK: British Council, 2013. (in English).
- [15] S. S. Danylyuk, «ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING INFORMATION-AND-COMPUTER TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FORMATION OF FUTURE PHILOLOGISTS' PROFESSIONAL COMPETENCE», Information Technologies and Learning Tools, 28 (2). [Online]. Available: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/682/507>. Accessed on: January. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [16] L. Havrilova, O. Yaburova, O. Ishutina, «FORMING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS OF PRIMARY SCHOOL USING ICT», Information Technologies and Learning Tools, 60 (4), 300-311. [Online]. Available: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1760/1223>. Accessed on: January. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [17] O. Ivanova, «THE USE OF E-PORTFOLIO TO DEVELOP ENGLISH LANGUAGE LEARNERS' AUTONOMY AND INDEPENDENCE», Information Technologies and Learning Tools, 60 (4), 155-165. [Online]. Available: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1677/1208>. Accessed on: January. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [18] N. Maiier, O. Ustylenko, «Modern methods and technologies for developing pre-service foreign language and culture teachers' methodological competence», Advanced education, 2018. V, 10, pp.12-20 [Online]. Available: [file:///C:/Users/User/Downloads/novocv_2018_10_4%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/novocv_2018_10_4%20(3).pdf). Accessed on: January. 10, 2021. (in English).
- [19] N. Maiier & T. Koval, «STRUCTURE AND CONTENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION EDUCATIONAL ENVIRONMENT PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE FOREIGN LANGUAGES TEACHERS», Information Technologies and Learning Tools, 63 (1), 162-176. 2018. [Online]. Available: file:///C:/Users/User/Downloads/ITZN_2018_63_1_16.pdf. Accessed on: January. 25, 2021. (in Ukrainian).

- [20] Nikolayeva S., Zadorozhna I., Datskiv O. «Development of pre-service English teachers' language skills and learner autonomy via blended learning», Revista Romaneas capentru educatie multidimensionala. 2019. Vol. 11, issue 2. P. 222–239. (in English).
- [21] L. Familiarska &Y. Zaporozhtseva, «BLOG AS ENVIRONMENT OF CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF ENGLISH LANGUAGE TEACHERS», Information Technologies and Learning Tools, 28(2), 2012. [Online]. Available: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/643/488>. Accessed on: January. 25, 2021. (in Ukrainian).
- [22] O. B. Khomyshak, «Improvementof English practical course teaching with the aid of blended method», Youth and Market, No. 7 (102), pp. 78 – 81, 2013 (in Ukrainian).
- [23] M. Y. Kademiia, O. V. Shestopaliuk, ta V. M. Kobysia, Use of social media services in the educational process of universities: Blogs, Web-quests, Blog-quest. Vinnytsia, Ukraine: Lando LTD, 2014. (in Ukrainian).
- [24] V. V. Chernysh, «Internet technologies in professional activity of teacher», K.: Lenvit, pp.26-42, 2011. (in Ukrainian).
- [25] P. Campbell, «Weblogs for Use with ESL Classes», The Internet TESL Journal, Vol. 2, 2003. [Online]. Available: <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html>. Accessed on: January. 25, 2021. (in English).
- [26] P. Sysoyev, M. Evstigneev, Methods of teaching a foreign language using new information and communication Internet technologies, Rostov-na-Donu; Moskva, 2010 (in Russian).
- [27] Filatov, Optimization of teaching foreign languages through blog-technologies: for students of language specialties of universities, Moskva, 2009. (in Russian).
- [28] S. P. Labudko, «Blog as a tool of teacher's professional competence development», Computer in the school and family, N 6, 2013, pp. 9-12.(in Ukrainian).
- [29] O. B. Bigych, Theory and Practice of Foreign Language Teacher's Methodological Competence Formation. Kyiv, Ukraine: Lenvit, 2006. (in Ukrainian).